

Hər Şeyimi Əlimdən Aldılar

Azərbaycan Paytaxtında Məcburi Köçürülmələr, Mülklərin Qeyri-Qanuni Özgəninkiləşdirilməsi və Sökülməsi

Qeyri-rəsmi tərcümə

Hesabatın Xülasəsi və Əsas Təvsiyyələri

2008-cil ildən başlayaraq Cənubi Qafqaz regionunun neftlə zəngin ölkəsi olan Azərbaycanda hökumət paytaxt Bakı şəhərinin yenidən qurulması ilə bağlı geniş proqramın icrasına başlamışdır. Bu proqramın icrası dönməndə, hökumət yüzlərlə mülkü, xüsusilə orta sinfin məskunlaşdığı ərazilərdəki bina və evləri qanunsuz olaraq məcburi şəkildə özgəninkiləşdirərək, o ərazilərdə parklar, yollar, ticarət mərkəzi və təmtəraqlı yaşayış binaları tikmək məqsədiylə uçurmuşdur.

Evlərin uçurulması üçün hökumət ev sahiblərinin, o evlərdə yaşayan insanların səhhətini və təhlükəsizliyini nəzərə almayaraq, yetərli məlumatlandırma və heç bir xəbərdarlıq etmədən, bir çox hallarda gecə yarısı onları mülklərindən zorla çıxarmışdır. Hökumətin sökdüyü evlərin bir çoxunun şəhərin yaxşı və tərcih olunan ərazilərində yerləşməsinə baxmayaraq, ev sahiblərinə bu mülklər üçün mövcud bazar dəyərinə uyğun olan ədalətli kompensasiya ödənilməmişdir.

“Human Rights Watch” təşkilatı yuxarıda sadalanan problemlərlə qarşılaşan mülk sahibləri və o evlərdə yaşayan sakinlərlə apardığı müsahibələr əsasında bu hesabatını hazırlamışdır. Hesabat Bakının dörd yaşayış ərazisində hökumət tərəfindən mülklərin uçurulması, məcburi özünüküləşdirilməsi və insanların evlərindən məcburi köçürülməsi dövründə törədilən insan hüquqları pozuntularını əks etdirir. Bu ərazilərdə, adətən orta təbəqədən olan insanlar, o cümlədən müəllimlər, kitabxanaçılar, həkimlər, hərbiçilər və digərləri

məskunlaşmışdır. Bu insanların bir çoxu evlərini ya valideyinlərindən miras olaraq almış, ya da pul toplayaraq şəhərin arzu olunan ərazilərində özlərinə ev alan Azərbaycanlılardır.

“Human Rights Watch” təşkilatı tərəfindən qeydə alınmış insan hüquqları pozuntuları ev və mülklərin hökumət tərəfindən məcburi özünüküləşdirilməsi və kompensasiyaların qiymətləndirilməsi prosesinin necə və hansı formada olduğunu, həm də mülklərin uçurulması, məcburi özünüküləşdirilməsi və köçürülmə hallarının necə baş verməsini və eləcə də hüquqi pozulanlar üçün effektiv hüquqi müdafiə vasitələrin olmamasını əhatə edir.

Bayıl qəsəbəsi bu hesabatda bəhs olunan dörd ərazidən biridir. Bayraq Meydanı və 2012 Eurovision Musiqi Müsabiqəsinin keçiriləcəyi Bakı Kristal Zalı bu qəsəbənin dənizə tərəf olan tərəfindədir. Bu musiqi yarışmasının keçən ilki qalibinin Azərbaycan olması və buna görə də 2012-ci ildə müsabiqəyə ev sahibliyinin Azərbaycanın edəcəyinə görə hökumətin Bayıl qəsəbəsi ərazisinin gözəlləşdirilməsi üçün iddialı planları 2011-ci ilin May ayından daha da sürətli və geniş vüsət almışdır. “Eurovision” Musiqi Yarışması Avropa və onun ətrafından 56 təmsilçi ölkənin öz musiqi nümunəsini nümayiş etdirdiyi ildə bir dəfə keçirilən televiziya müsabiqəsidir. Azərbaycan hökuməti üçün bu yarışma paytaxt Bakını minlərlə turistə və milyonlarla televiziya izləyicilərinə nümayiş etdirmək üçün ideal bir imkandır.

Yarışmanın keçiriləcəyi əsas yer Xəzər dənizinə baxan, müasir, şüşəli arena Bakı Kristal Zalı olacaqdır. Hökumət bu arenanın yaxınlığındakı ərazilər üçün əvvəlki layihələr üzrə planlaşdırdığı işləri də sürətləndirmişdir: şəhər mərkəzindən başlayan sahilə paralel olan yolun uzadılması və genişlənməsi; və Bayraq Meydanının qarşı tərəfində Bakı Kristal Zalının tikildiyi ərazidən başlayaraq park salınması. Yol və park tikintisinin aparılması üçün ərazinin boşaldılması məqsədiylə hökumət Bayıl qəsəbəsində bir neçə yüz sakini evlərindən məcburi şəkildə çıxartmışdır.

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İqtisadi, Sosial və Mədəni Hüquqlar üzrə Komitəsi hesab edir ki, məcburi köçürülmələr “fərdlərin, qrupların və ya icmaların müvafiq hüquqi forma və ya digər müdafiə mexanizmlərinə çatımı, təminatı olmadan öz yaşadıkları evlərindən və/ya da torpaqlarından öz istəklərinə qarşı olaraq daimi və ya müvəqqəti köçürülməsi” kimi xarakterizə olunmalıdır. Məcburi özgəninkiləşdirmə və köçürülmələr ancaq müstəsna hallarda və beynəlxalq insan hüquqları və humanitar hüququn müvafiq müddəalarına tam uyğun olduğu təqdirdə qanuni hesab oluna bilər. Azərbaycan qanunları və beynəlxalq qanunvericilik məcburi köçürülmələri qadağan edir.

Bu hesabatda qeydə alınmış məcburi köçürülmə və özgəninkiləşdirilmə halları ilə bağlı icraatları Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti və Azərbaycan Əmlak Məsələləri üzrə Dövlət Komitəsi idarə edir. Hökumət qurumları hər hansı mülkü özgəninkiləşdirmək və uçurtmaq üçün müəyyən etdikdə, sakinlərə adətən ya maliyyə kompensasiyası və ya digər ərazilərdə yerləşdirmə ilə bağlı təkliflər olunur. Lakin buna baxmayaraq, ev sahiblərinin heç də hamısına maliyyə kompensasiyası və ya başqa ev təklif olunmur, ya da onlar hökumətin etdiyi təklifi qəbul etmirlər. Ona görə də, belə vəziyyətlə qarşılaşan sakinlər öz evlərini tərk etmirlər. Mülkləri sökməyə gələn hökumət məmurları çıxmaq istəməyən ev sahiblərini və onların ailələrini zorla evlərindən çıxarırlar.

Hökumət bir çox hallarda ev sahiblərinin və sakinlərin ləyaqətini, səhhətini və təhlükəsizliyini açıq şəkildə qulaqardına vuraraq və məhəl qoymayaraq məcburi köçürülmələr və söküntüləri icra edir. Human Rights Watch təşkilatı tərəfindən qeydə alınmış ən azı 24 halda, hökumət məmurları ailə və fərdlərin yaşamağa davam etdiyi binaları və şəxsi evləri daxildən sökmüş, o cümlədən dam örtüklərini, qapılarını, pəncərələrini, pilləkənlərini dağıtmış və orta q divarlara ziyan vurmuşdur. Məmurlar tərəfindən törədilən bu cür hallar tez-tez sakinləri təhlükə altına qoyur və onların yaşayış yerlərini qismən uçma təhlükəsi riski ilə üz-üzə qoyur. Bu evlərdə yaşamağa davam etməyi qeyri-mümkün etməklə hökumət ev sahibləri və sakinləri məcbur edir ki, evlərini tərk edib ədalətsiz kompensasiya təklifini qəbul etsinlər.

İstefada olan hərbi zabit Viktor Karmanov və onun həyat yoldaşı İveta 2011-ci ilin iyul ayında 20 ildir yaşadığı Bayraq Meydanı yaxınlığındakı evlərinin söküləcəyi xəbərini eşidəndə onlar kompensasiya təklifi ilə razı olmadıqları üçün və daha sərfəli qiymət razılaşması əldə etmək ümidi ilə müvafiq hökumət məmurları ilə əlaqə saxlamışlar. Lakin buna baxmayaraq, təxminən bir aydan sonra, məmurlar onların yaşayış evinin bir çox hissəsini, o cümlədən dam örtüyünü dağıtmış və sentyabr ayının sonunda isə elektrik və telefon xətlərini kəsmişdilər.

“Biz öz evimizi satmaq istəmirdik. Amma, biz satmaq məcburiyyətində idik, çünki burada yaşamaq qeyri-mümkün idi. Onlar damımızın örtüyünü dağıtdığından yağış yağarkən evimizin içinə də tökülür. ... Biz onlara yalvardıq ki, ən azından özümüzə başqa yer tapana qədər başımızın üzərindəki dam örtüyünü sökməsinlər, amma onlar bu yalvarışlara məhəl qoymadılar.”

Bəzi hallarda, hökumət məmurları yaşayış binası və evlərin sökülməsindən dərhal əvvəl ya az və ya heç bir xəbərdarlıq etmədən sakinləri evlərindən məcburi çəkildə çıxartmışlar. Bəzi hallarda, evlərə zorla girib və sakinləri zor gücünə öz evlərindən çıxartmadan əvvəl çoxlu sayda polis və digər hökumət rəsmiləri binanın ətrafını əhatəyə alıb və pilləkənlərə toplaşılıblar. Ən azı iki halda, hökumət rəsmiləri heç bir xəbərdarlıq etmədən buldozer və digər maşınlarla gecə yarısı və ya axşamın gec saatlarında əraziyə gəlmiş və sakinlərə evlərini dərhal boşaldılması göstərişi verdikdən sonra aktiv şəkildə evlərin uçurulmasına başlamışdır. Sadalanan bütün bu hallarda, ev sahiblərinin şəxsi və qiymətli əşyalarını götürə bilmələri üçün bir neçə saat və ya daha az vaxtı olub.

Məsələn, 41 yaşlı riyaziyyat müəlliməsi, iki gənc uşaq anası və tənha qadın olan Arzu Adıgözəlova 29 Oktyabr 2011-ci il tarixdə gec saatlarda Bayraq Meydanı yaxınlığındakı öz evindən heç bir xəbərdarlıq olunmadan məmurlar tərəfindən çıxarılmışdır. Baxmayaraq ki, Adıgözəlova iki həftə əvvəl öz evini məcburən satması haqda razılaşmışdı, lakin yaşaması üçün hələlik yer tapmamışdı. O, Human Rights Watch təşkilatına bunları demişdir:

“Ev silkələndiyi üçün mən yuxudan oyandım və ildırım səsinə bənzəyən səskü eşitdim. Mən uşaqları götürüb bayıra çıxdım. Mən orada olan rəsmi şəxsə yaxınlaşıb xahiş etdim ki, əşyalarımızı götürmək üçün bizə vaxt versin. O, mənə baxdı və “Yaxşı” dedi, amma elə az keçmədən buldozer sürücüsünə “Uçurdun buranı” göstərişini verdi.

Adıgözəlova qorxu içində öz əşyalarını toplayıb binadan çıxartmağa çalışıb, lakin o, bir çox ev əşyalarını və mebellərini evindən çıxara bilməmişdir.

Human Rights Watch tərəfindən qeydə alınan üç halda müəyyən edilmişdir ki, polis məcburi köçürülmə prosesini sürətləndirmək üçün ev sahiblərini evlərindən məcburi çıxarıb polis bölməsinə apararaq orada saxlamış və onların yaşayış binasındakı evləri isə məmurlar tərəfindən sökülmüşdür.

Məsələn, 2010-cu ilin dekabr ayında polis zordan istifadə edərək 42 yaşlı müharibə əlili və əlillik müavinəti alan Pərviz Əmirovu, onun həyat yoldaşını və onların 3 məktəb yaşlı uşaqlarını İcərişəhər yaxınlığındakı yaşadıqları birotəqlı məzildən çıxartmışdır. Başına gələnləri Əmirov Human Rights Watch-a belə təsvir etmişdir:

Təxminən sayları dörd və ya beş olan polis nəfərləri qapını sındırdılar. ... Mən ancaq vaxt tapıb şəxsiyyət vəsiqələrimizi və evdə saxladığım bir az pulu götürə bildim, başqa heç nə götürə bilmədim. Onlar məni, yoldaşımı və qızımı polis maşınına mindirib polis bölməsinə apardılar. ... Təxminən yarım saatdan sonra bizim əkiz oğlanlarımız məktəbdən evə gələndə polis onları da tutub bölməyə gətirdi. Bizi ancaq beş saatdan sonra sərbəst buraxdılar. Evimizə gələndə biz gözümüzə inana bilmirdik. Hər şey dağıdılmışdı. Bu günə qədər bizim əşyalarımızın hələ də harada olduğunu bilmirəm.

Sökülmə prosesinin bir hissəsi kimi, fəhlələr adətən mebelləri, məişət və digər şəxsi əşyaları evlərdən çıxarıb ya küçəyə qoyur, ya da bəzi hallarda ev sahiblərinin sonra götürməsi üçün xüsusi anbara yerləşdirirlər. Mülk sahibləri şikayət edirlər ki, məcburi köçürülmə prosesində onlara məxsus bir çox əşyalar zədələnib, dağıdılıb və ya itib. Bəzi ev sahibləri isə mülkləri uçurulduğundan dolayı evdə olan şəxsi əşyalarını çıxara bilməyiblər.

Bir çox ev sahibləri məhkəmələrə müraciət etsə də, məmurlar qarşı tərəf qismində təyin olunan vaxtda məhkəməyə gəlmədiyinə görə proses aylarla təxirə salınıb. Bəzi hallarda, söküntülərin aparılmasını qadağan edən mövcud məhkəmə qərarlarını pozaraq və ya söküntüsü planlaşdırılan mülklərlə bağlı davam edən məhkəmə proseslərinə məhəl qoymayaraq məmurlar evlərin söküntüsünü davam etdirmişdir.

Hökumətlər xüsusi mülkiyyəti məcburi özünüküləşdirdiyi zaman, onlar mülkün mövcud bazar dəyərini və eləcə də yenidən yerləşmə və digər xərclər üçün şəffaf kompensasiya prosesini təmin etmək məcburiyyətindədirlər. Amma buna baxmayaraq, adətən sahəsi 60 kvadrat metrədən az olan evlərin sahiblərinə Azərbaycan hökuməti maliyyə kompensasiyalarının hesablanması məqsədiylə mülkün yerləşmə ərazisindən, yaşından, istifadə vəziyyətindən, şəraitindən və ya digər faktorlarından asılı olmayaraq mülkün sahəsinin hər kvadrat metri üçün 1500 AZN (1900 ABŞ dolları) məbləğində vahid qiymət müəyyən etmişdir. Ev sahibləri hökumət tərəfindən mülklərinin dəyərləndirilməsi məqsədiylə hər hansı bir müstəqil qiymətləndirilmənin aparılmasından xəbərsizdirlər. Human Rights Watch təşkilatının belə bir qiymətləndirilmənin aparılıb-aparılması ilə bağlı Azərbaycan hökumətinə göndərdiyi bir sıra sorğulara cavab verilməmişdir.

Sahəsi 60 kvadrat metrədən çox olan evlərin sahiblərinə hökumət adətən Bakı şəhərinin kənarında tikilmiş yüksək mərtəbəli binalardakı evləri təklif edir. Amma, hökumət

köçürmədən əvvəl bu ev sahiblərinə köçəcəkləri yeni evlər üzərində mülkiyyətə sahiblik hüququ vermir, yalnız söz verir ki, sonra hansısa vaxtda, yəni qeyri-dəqiq tarixdə, onların mülkiyyət üzərində sahiblik hüququ təmin ediləcək.

Bundan əlavə, fotoqrafik sübütlar və bu yeni binalarda yaşayan və ya köçüb yaşayacaq insanların dediklərindən belə qənaətə gəlmək olur ki, ən azı bir neçə binanın və evlərin keyfiyyəti çox aşağıdır və demək olar ki, bina tikintisi standartları pozulmuşdur. Zirzəmidə suyun yığılıb qalması, divarlarda, o cümlədən binanın ağırlıq daşıyan divarlarında çatların əmələ gəlməsi, yarımçıq quraşdırılmış pəncərələr, üzəri zədələnmiş döşəmələr ev sahiblərinin yeni binalarla bağlı narazılıqlarına səbəb olan problemlərdəndir.

Bəzi ev sahiblərinin Human Rights Watch təşkilatına bildirdiyinə görə, hökumət rəsmiləri ilə məcburi özünüküləşdirmə və sökülmələrlə bağlı suallarla müraciət edərkən ev sahibləri özlərini qorxu və qeyri-müəyyənlik mühitində hiss edirlər. Hökumətin mülklərin söküntüsü ilə apardığı işlərə etiraz edən və ya təklif olunan kompensasiyanı könüllü olaraq qəbul etməyən ev sahibləri bəzi hökumət məmurları tərəfindən təhdid olunublar.

Bakı şəhərində evlərin və digər mülklərin məcburi özünüküləşdirilməsi, sökülməsi və mülklərdən məcburi köçürülmələrlə bağlı hökumətin apardığı kampanyanın yerli qanunvericilikdə heç bir hüquqi əsası yoxdur. Ölkənin yerli qanunlarına görə hökumət mülklərin dövlət ehtiyacı üçün özünüküləşdirilməsini ancaq məhdud hallarda, məhkəmə qərarı və mülkün mövcud bazar dəyəri ödənilməsi təqdirdə edə bilər. Hökumətin etdiyi bu hərəkətlər həm də Azərbaycanın insan hüquqları üzrə beynəlxalq öhdəliklərinə, o cümlədən Avropa İnsan Hüquqları Konvensiyası qarşısında xüsusi mülkiyyətin, özəl və ailə həyatının qorunması barədə götürdüyü öhdəliklərə ziddir. Məcburi köçürülmənin baş verdiyi bəzi hallarda hökumət tərəfindən edilən hərəkətlər, o cümlədən köçürülənlərin əşyalarına və təhlükəsizliyinə qarşı ciddi diqqətsizlik, qeyri-insani və ləyaqəti alçaldan rəftar kimi xarakterizə oluna bilinəcək qədər ciddi səviyyəyə qalxır.

Azərbaycan hakimiyyəti bundan sonra məcburi özgəninkiləşdirilmə, sökülmə və məcburi köçürülmələrlə bağlı bütün icraatların ədalətliliyi və şəffaflığı təmin olunana qədər və bu prosesin Azərbaycanın yerli qanunlarına və beynəlxalq insan hüquqları qanunlarına uyğun olana qədər dayandırmalıdır. Mülklərini tərk etmək istəməyən ev sahiblərinin gələcəkdə mülklərindən çıxarılması prosesinin onların təhlükəsizliyinə təminat və ləyaqətinə hörmət əsasında həyata keçirilməlidir. Dövlətin özgəninkiləşdirdiyi mülklərə ödənilən

kompensasiyalar ədalətli və müstəqil qiymətləndirmə ilə müəyyən olunmaqla hər əmlakın bazar dəyəri əsasında olmalıdır.

Azərbaycanın beynəlxalq tərəfdaşları, o cümlədən əsas hökumətlər və çoxtərəfli inkişaf bankları müllərin məcburi özünüküləşdirilməsi və məcburi köçürülmələr ilə bağlı Azərbaycan hökumətinin apardığı kampanyanın dayandırılmasını və gələcəkdə baş verəcək halların yerli və beynəlxalq qanunlara hörmət əsasında olacağını təkid etməlidirlər.

Ev sahiblərinin və sakinlərin şikayətini araşdırmaq üçün və eləcə də, evlərini və öz əşyalarını itirən insanlara hökumətin təklif etdiyi kompensasiyanın yenidən qiymətləndirilməsi məqsədiylə təcili olaraq ədalətli və şəffaf mexanizm yaradılması haqda Azərbaycanın beynəlxalq tərəfdaşları hökumətə müraciət etməlidirlər.

Müllərin məcburi özünüküləşdirilməsi və köçürülmələrlə bağlı hökumətin apardığı işlər kontekstində insan hüquqları pozuntularını qeydə alıb sənədləşdirən Azərbaycandakı qeyri-hökumət təşkilatları və digər qruplara dəstəyi davam etdirmək üçün Avropa Birliyi və Amerika Birləşmiş Ştatlarının oynayacağı əlavə mühüm rol vardır.

Məcburi köçürülmələrin və digər hüquq pozuntularının öz hüquqi və ədalətli həllini tapana qədər və proseslərdə ziyan dəymiş insanlara hüquqi vasitələr təmin edilənədək digər regional oyunçular bütün bu pozuntulara son qoyulmasıyla bağlı qətiyyətli mövqe göstərməlidirlər.

Eurovision Musiqi Yarışmasının siyasi deyil, mədəni hadisə olması faktından asılı olmayaraq, müsabiqəyə nəzarəti həyata keçirən Avropa Yayım Birliyi (AYB) Azərbaycan hökumətinə aydın şəkildə bildirməlidir ki, müsabiqənin keçiriləcəyi yerin yaxınlığında insanlarla, evlərlə və müllərlə bağlı ciddi hüquq pozuntularının baş verməsi bu yarışmaya kölgə salır.

İnsan hüquqları pozuntuları ilə ləkələnəyən uğurlu bir tədbirin keçirilməsində qarşılıqlı maraqlarının olduğunu bəyan edən Avropa Yayım Birliyi (AYB) Bakı Kristal Zalı yaxınlığındakı müllərin qanunsuz olaraq ev sahiblərindən əlindən alınması, sökülməsi və müllərdən məcburi köçürülmələrlə bağlı şikayətlərin tez və ədalətli həll olunmasını Azərbaycan hökumətindən tələb etməlidir.

ƏSAS TÖVSIYYƏLƏR

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinə və Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi də daxil olmaqla Azərbaycan hökumətinə

- Müllərlərin dövlət tərəfindən məcburi özünənküləşdirilməsinin, sökülməsinin və məcburi köçürülmələrin ədalətli və şəffaf icra təminatına qədər və prosesin yerli və beynəlxalq qanunlara uyğunluğu təmin olunana qədər bu işlər dayandırılmalıdır.
- Müllərlərinin tərk etmək istəməyən ev sahiblərinin gələcəkdə müllərləridən çıxarılması prosesini yalnız Azərbaycanın yerli qanunlarına və beynəlxalq qanunlara uyğunluğu əsasında olmalıdır. Ola biləcək hər hansı məcburi çıxarılma məhkəmənin qərarı ilə tənzimlənməli və evindən çıxarılan insanların təhlükəsizliyinin tam təmin olunması və ləyaqətinə tam hörmət əsasında həyata keçirilməlidir. İnsanların içində yaşamağa davam etdiyi evləri hökumət heç bir halda uçurmağa və dağıtmağa başlamamalıdır.
- Öz ev və əşyalarını itirənlər üçün təklif edilmiş kompensasiya yenidən bir daha qiymətləndirilməlidir.
- Müllərlərin sökülməsinin və müllərlərdən çıxarılmaları icra edərkən bütün özəl mülkiyyətin qorunması təmin edilməlidir.
- Müllərlərin dövlət tərəfindən məcburi özünənküləşdirilməsinin hüquqi əsasları haqqında, icra ediləcəyi vaxt haqqında, ev sahiblərinə təklif olunan kompensasiya və yeni yaşayış yerlərinə köçürülmələri ilə bağlı seçim imkanı barədə və qərardan şikayət etmək haqqında mülkiyyətini itirə biləcək ev və mülk sahiblərinə aydın və müfəssəl məlumatların verilməsi təmin edilməlidir. Bu məlumatlar vaxtli-vaxtında təqdim olunmalıdır.
- Məcburi özünənküləşdirilmədən ziyan çəkən bütün mülk sahiblərinə narazılıqlarının dəqiq və şəffaf araşdırılması və hüquq-müdafiə müstəvisində həll olunması məqsədi ilə onların səmərəli şikayət mexanizminə çatımı təmin edilməlidir.
- Məcburi özünənküləşdirilmiş müllərlər üçün ev sahiblərinə təklif olunan kompensasiyanın qanunlara əsaslanaraq ədalətli və şəffaf olması təmin edilməlidir.

Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğuna

- Söküntü və məcburi özünüküləşdirilmə hallarının açıq şəkildə Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasını, milli qanunvericiliyini və beynəlxalq insan hüquqları qanunlarını pozduğunu nəzərə alaraq, Bakının mərkəzi hissələrində bu işlərin nəyə görə bu hesabatda da təsvir olunduğu kimi icraatına icazə verilməsinə dair müstəqil istintaq araşdırmasına başlanmalıdır.

Avropa Yayım Birliyinə

- Bakı Kristal Zalı yaxınlığında məcburi özgəninkiləşdirilmə, uçurulma və məcburi köçürülmələrlə bağlı edilən bütün şikayətlərin çevik və ədalətli həllinə nail olmaq üçün Azərbaycan hökumətinə müraciət edilməlidir.
- Bakı Kristal Zalının ətrafında aparılan işlər də daxil olmaqla “Eurovision” musiqi yarışmasına ev sahibliyi edəcək Azərbaycanda görülən hazırlıqların bundan sonra digər insan hüquqları pozuntularına səbəb olmayacağı təminatı ilə bağlı Azərbaycan hökumətinə müraciət edilməlidir.

Avropa Yayım Birliyi Üzvlərinə

- Bakı Kristal Zalı ətrafında aparılan məcburi özgəninkiləşdirmə, köçürmə və söküntü hallarının Eurovision Mahnı Müsabiqəsinə kölgə salması riskini əsas tutaraq Azərbaycan hökuməti ilə aydınlaşdırılma aparılması və dayandırılması üçün Avropa Referens Qrupu da daxil olmaqla Avropa Yayım Birliyinə müraciət edilməlidir.

Avropa Birliyinin ayrı-ayrı ölkələri və Amerika Birləşmiş Ştatları da daxil olmaqla Azərbaycanın İkitərəfli Tərəfdaşlarına

- Müəllərin məcburi özgəninkiləşdirilməsinin, sökülməsinin və məcburi köçürülmələrin ədalətli və şəffaf icra təminatına qədər və prosesin yerli qanunlara və Azərbaycanın beynəlxalq insan hüquqları öhdəliklərinə uyğunluğu təmin olunana qədər dayandırılması təkid edilməlidir.
- Bu narahatçılıqları aradan qaldırılmasını Avropa Birliyi ilə inkişaf edən münasibətlər, o cümlədən Assosiativ Saziş çərçivəsində və ABŞ-dan göstərlən yardım və dərinləşən əməkdaşlıq kontekstində Azərbaycan hökumətindən açıq tələb edilməlidir.